

ანა ახმატოვა

50 ლექსი

თარგმანი იზა ორჯონიკიძისა

გამომცემლობა „ჯალი“

თბილისი
2000

რედაქტორები: ვახტანგ როდონაია
ლეილა ბეროშვილი
ნანა კობალაძე

მხატვრული

რედაქტორი: ჯაბა ასათიანი

ანა გორენკომ ფსევდონიმად დიდი ბეზიის გვარი აირჩია, ნიკოლოზ გუმილიოვის აფრიკიდან ჩამოსვლას არ დაელოდა, პირველი ნიგნი „სალამო“ გამოსცა და უკვდავთა პანთეონში შესასვლელ ზღურბლსაც გადააბიჯა.

„ბატონებო და ქალბატონებო, ნება მომეცით, წარმოგიდგინოთ ახალგაზრდა ქალი, რომელსაც განგებამ ყველა სიკეთე უბოძა საიმისოდ, რომ ჭეშმარიტ პოეტად მოგვევლინოს“. — ამ სიტყვებით მიესალმა მიხეილ კუზმინი 1912 წელს ანა ახმატოვას პირველი ნიგნის წარდგინებას პეტერბურგის სწავლულთა სასახლეში.

აფრიკიდან დაბრუნებულ გუმილიოვს, მშვენიერ მეუღლეს ნაცნობ-მეგობრებთან ადრე თავის მოწაფედ რომ წარადგენდა ხოლმე, ცოლი უკვე სახელგანთქმული დახვდა!

მიხეილ კუზმინი თავშეკავებული იყო, პირველი ნიგნითაც ჩანს — რუსეთს დიდი პოეტი მოველინა! 1909—1912 წლებით დათარიღებულ ლექსებშიც მკაფიოდ ისმის სრულიად ორიგინალური, დახვეწილი და თავშეკავებულად მღელვარე, საოცრად თამამი და მომხიბლავი ხმა; პირველ ნიგნშიც ანა ახმატოვას სტრიქონი სადაა, ლაკონიური, ლალი, ზუსტი სიტყვა და სიტყვათა უზუსტესი შეთანხმებანი ყოველთვის იმაზე მეტს ამბობენ, ვიდრე ცალკეული ლექსიკური ერთეულის შინაარსი გულისხმობს.

იმ წლების სალიტერატურო პერიოდიკას თვალი ზერელედაც რომ გადავაელოთ, დავრწმუნდებით, რომ ანა ახმატოვამ ყველა მნიშვნელოვანი მწერლისა და მკითხველის ცხოველი ყურადღება დაიმსახურა. 1912 წლიდან მოყოლებული 1922 წლამდე პოეტის კიდევ ოთხი ნიგნი — „კრიალოსანი“ /1914 წლის მარტი/, „თეთრი გუნდი“ /1917 წ. სექტემბერი/, „მრავალძარღვა“ /1921 წ./ და „Anno Domini“ /1922წ./ გამოიცა. მიხეილ კუზმინის გარდა/ მან წინასიტყვაობა წაუძღვარა პირველ კრებულს!/, ანა ახმატოვა აღიარეს და ლექსებიც უძღვნეს — ალექსანდრე ბლოკმა /1913 წ./ და ოსიპ მანდელშტამმა /1914 წ./. „კრიალოსანის“ გამოსვლის შემდეგ ვლადისლავ ხოდასევიჩმა /1914 წ./, ნიკოლოზ გუმილიოვმა /1914 წ./, ნიკოლოზ ნედობროვომ /1916 წ./ და ვიქტორ ჟირმუნსკიმ /1916 წ./. მნიშვნელოვანი სტატიებით გამოხატეს კეთილგანწყობა პოეტის მიმართ. მარინა ცვეტაევამ ჯერ პრესით, ხოლო შემდეგ რამდენიმე პირადი წერილით, უშურველად და მისთვის დამახასიათებელი ულაგამო ექსპრესიით, ანა ახმატოვას „რთული და მაცდუნებელი საჩუქარი“, ხოლო „მრავალძარღვას“, 1921 წ. 9 მაისს პოეტისათვის მიწერილ ბარათში, „ბედნიერება“ უწოდა. მინდა მკითხველს შევთავაზო ნაწყვეტი ლარისა რეისნერის წერილიდან, რომელიც პირველად 1967 წელს მოსკოვში „პოეზიის დღე“ — 1967წ./ გამოქვეყნდა:

„გაზეთებმა ცხრა ათასი ვერსი გადალახეს და ჩვენამდე ბლოკის გარდაცვალების ცნობა მოიტანეს; რატომღაც მხოლოდ თქვენ მინდა გითხრათ, რაოდენ მწარე და უაზროა ის, რაც მოხდა, მხოლოდ თქვენ, — რადგან თითქოს თქვენს გვერდით ჩამოიქცა სვეტი, ისეთივე თეთრი და ფაქიზად ნაქანდაკარი, როგორიც თქვენა ხართ, სუნთქვით, იტანჯებით, დადიხართ ამ ქვეყანაზე ეგრერიგად მშვენიერი...“

ძვირფასი, უნაზესი პოეტი — ლექსებს ხომ ძველებურად წერს? არ არსებობს დედამიწის ზურგზე უფრო ღირსეული საქმე, ვიდრე თქვენი მონოდებაა, თქვენი ერთი სტრიქონი იკმარებს, რომ ადამიანებს ეს ამაოდ ჩავლილი და ავბოროტი წელიწადი ეპატიოთ. თქვენი ხელოვნება — ყოველივეს აზრს სძენს, ყველაფერს ამართლებს. შავი თეთრდება და ქვა-ლოდებიდან ნაკადული ამოჩუხჩუხდება, თუ პოეზია ცოცხალია...

თქვენ ჩვენი სიხარული და ყველა ჩვენთაგანის ნათელი სული ხართ, იმათი, ვინც, ერთი შეხედვით, არასწორად იცხოვრა, ჭუჭყი-საგან იხრჩობოდა და დარდმა და ნალველმა მოინელა.

ოღონდაც არ დადუმდეთ, ოღონდაც ცოცხალ მკედრად არ გათაიქცეთ!“

საოცარი ქვეყანაა რუსეთი, უფრო საოცარნი არიან მისი მკვიდრნი. იქ, იმპერიული მედიდურობისა და ნაციონალური ქედმაღლობის საწყაროში, პოეზიის ისეთი დამფასებლებიც ცხოვრობდნენ და ცხოვრობენ დღესაც, რომელთაც სიყვარულისა და გულწრფელი აღტაცების უშურველად გამოხატვაც ძალუძოთ გული მწყდება, რომ ჩვენში ჭეშმარიტი პოეზიის ქომაგსაც კი სიყვარულისა და თავყვანისცემის გამჟღავნება ასე და ამნაირად აზრადაც კი არ მოუვა!

ბორის ეიხენბაუმი, კვლავ ოსიპ მანდელშტამი, ვიქტორ ვინოგრადოვი, იური ტინიანოვი, ანდრეი პლატონოვი, კორნეი ჩუკოვსკი, ალექსანდრ ტვარდოვსკი, ვსევოლოდ როჟდესტვენსკი, ლიდია გინზბურგი, დიმიტრი ლიხაჩოვი, ლევ ოზეროვი, ლიდია ჩუკოვსკაია — აი, ისინი, ვისაც 1921 წლიდან — 1966 წლამდე უფიქრიათ და უნერიათ ანა ახმატოვას შემოქმედებაზე.

* * *

ბოლშევიკური ავანტიურის გამარჯვების შემდეგ ანა ახმატოვამ უარი თქვა ემიგრაციაში წასვლაზე, მაგრამ ვერასოდეს შეეგუა საბჭოურ ყოფას, ვერ დაუტკბა, ფეხქვეშ ვერ გაეგო იაგოდასა და ეჟოვის, ბერიასა და სტალინის წესწყობილებას. ორმოცდაათი წლის მანძილზე, ცოცხლად დარჩენილთა შორის, ყველაზე დიდმა და მნიშვნელოვანმა პოეტმა ცხოვრება შინაურ პატიმრობაში გაატარა. გუმილიოვი დახვრიტეს, შვილი ორჯერ გადაუსახლეს, საკუთარი

ჭერი არ აღირსეს და წლების მანძილზე ნიგნის გამოცემის უფლებაც ჩამოართვეს. ბევრს თარგმნიდა და თავს უფლებას აძლევდა დახმარება არავისთვის ეთხოვა, მხოლოდ 1953 წლის შემდეგ გახდა შესაძლებელი მისი სახელის ხმამაღლა ხსენება, მისი ნიგნების გამოცემაზე საუბარი, მთლიანად და კუპიურების გარეშე ანა ახმატოვას შემოქმედება დაბადებიდან ასი წლის შემდეგ გამოიცა.

1966 წლის 10 მარტს, მისი დაკრძალვის დღეს, ითქვა — „ნავიდა უკანასკნელი დიდი რუსი პოეტი“.

* * *

სიცოცხლის ბოლო წლებში ანა ახმატოვამ მსოფლიო აღიარება მოიპოვა, მაგრამ, როგორც მისი ნაწერები და მეგობართა მოგონებები ცხადყოფენ, ამ აღიარებას დიდად არ გაუკვირვებია. როგორადაც ღირსეულად აიტანა დევნა-შევიწროება, საყოველთაო თავყანისცემაც ისეთივე სიმშვიდით მიიღო და შეიფერა.

ანა ახმატოვას სახელს კარგად იცნობს ნიგნიერი და განათლებული ქართველი მკითხველი. ჩემამდე მისი ლექსები თარგმნეს: ბატონმა თამაზ ჩხენკელმა, ქალბატონებმა — ლანა ლოლობერიძემ, ნანა ლვინუაძემ და ნუნუ კერესელიძემ. სხვათა თარგმანებს არ ვიცნობ და თუ ვინმე გამომრჩა, მომიტევე...

დიდი რუსი პოეტის ბიოგრაფიაზე ვრცელ საუბარს განზრახ აუუარე გვერდი, დაინტერესებული მკითხველი უჩემოდაც შეიძლებს ცნობისნადილის დაკმაყოფილებას, დიდ შემოქმედებაზე სახელდახელოდ საუბარი კი საკადრისი არა არის. მხოლოდ ერთს დავსძენდი — ოცდაათ წელზე მეტი გავიდა, ვიდრე გაკადნიერდებოდი და ჩანაფიქრს ხორცს შევასხამდი. ამ ლექსების თარგმნა ამა წლის 15 თებერვალს დავიწყე და 22 მარტს დავამთავრე. დიდი სიყვარულითა და გატაცებით ვშრომობდი. დღეს ჩემი ნაშრომი მკითხველთა სამსჯავროზე გამომაქვს.

ბედნიერი ვიქნები, თუ ეს თარგმანი ლიტერატურის ფაქტად იქცევა და მკითხველიც გაიზიარებს იმ სიხარულს, რომელსაც ამ უმშვენიერესი პოეზიის ქართული ხატის შექმნისას ვგრძნობდი.

*იზა ორჯონიკიძე
28 მარტი, 2000 წელი*

ЧИТАЯ „ГАМЛЕТА“

1

У кладбища направо пылил пустырь,
А за ним голубела река.
Ты сказал мне: „Ну что ж, иди в монастырь
Или замуж за дурака...“

Принцы только такое всегда говорят,
Но я эту запомнила речь, —
Пусть струится она сто веков подряд
Горностаевой мантией с плеч.

2

И как будто по ошибке
Я сказала: „Ты...“
Озарила тень улыбки
Милые черты.

От подобных оговорок
Всякий вспыхнет взор...
Я люблю тебя, как сорок
Ласковых сестер.

1909

„პამლაჯის“ კითხვისას

1

სასაფლაოს მარჯენივ, სად ხრიოკებს მტვერი სვეტად ასდის,
ხრიოკს მიღმა, სადაც ღურჯი წყალი მოჩურჩულებს,
შენ მითხარი: „მონასტერში, მონასტერში წადი,
ან... მისთხოვდი სულელს...“

უფლისწულნი მუდამ, თუ იტყვიან, მხოლოდ ამნაირს და ასეთს
მე კი ერთხელ ნათქვამს არ ვივიწყებ, არა, –
ის სიტყვები, დაე, კიდევ საუკუნე ასი,
ვით ყარყუმის მოსასხამი, ჩემი მხრებით მოდიოდეს ღვარად.

2

შემეშალა, ვითომ მართლა,
წამცდა: „შენ“... და... დახე,
ღიმის ლანდშა გაანათა
საყვარელი სახე.

სხვაც შეცბება, დაიმორცხვებს,
თუ არღვევენ წესებს...
მე მიყვარხარ, როგორც ორმოც
შენს დას მოალერსეს.

1909

* * *

Жарко веет ветер душный,
Солнце руки обожгло.
Надо мною свод воздушный,
Словно синее стекло;

Сухо пахнут иммортели
В разметавшейся косе.
На стволе корявой ели
Муравьиное шоссе.

Пруд лениво серебрится,
Жизнь по-новому легка...
Кто сегодня мне приснится
В пестрой сетке гамака?

1910

* * *

საიდანღაც ქარხორშაკი ადგა.
მზე მშუშხავს და ხელებს მეკონება,
თავს მსუბუქად კამარა რომ მადგას,
სოსნისფერი შუშის გეგონება.

ხმელ უკვდავს სურნელება ნაზი
ქარში გაშლილ ნაწნავს მოელვარა.
მრუდე ნაძვის კოყრებიან ტანზე
ჭიანჭველებს გაუჭიმავთ შარა.

ზღაზენით, განტად ივერცხლება ტბორი
და სიციხლე იცვლის იერს ლაღად,
ნეგავ ღლეს ვის დამასიგმრებს მდორედ
მონანავე საქანელას ტალღა?

1910

СЕРОГЛАЗЫЙ КОРОЛЬ

Слава тебе, безысходная боль!
Умер вчера сероглазый король.

Вечер осенний был душен и ал,
Муж мой, вернувшись, спокойно сказал:

„Знаешь, с охоты его принесли,
Тело у старого дуба нашли.

Жаль королеву. Такой молодой!..
За ночь одну она стала седой“.

Трубку свою на камине нашел
И на работу ночную ушел.

Дочку мою я сейчас разбужу,
В серые глазки ее погляжу.

А за окном шелестят тополя:
„Нет на земле твоего короля...“

1910

ჭროლათაჲსა სელმწიფე

დიდება ელდას, გაუსაძლისს – დიდება ტკივილს!
მოკვდა ხელმწიფე, ჭროლა თვალთა გამოქრა სხივი.

ცა წითლად ენთო იმ ჩახუთულ საღამოს დიდხანს.
მოვიდა ქმარი, სხვათაშორის, გულმშვიდად მითხრა:

„ნადირობისას თუ დაუდგა სიკვდილის წამი,
იპოვნეს, თურმე, ბერმუხასთან უსულო გვამი.

აფსუს ჭაბუკი! დედოფალიც ბრალია, ბრალი,
გათეთრებულა ერთ ღამეში საწყალი ქალი...“

ჩიბუხს ეძებდა, ბუხრის თაგმე მიაგნო თვალით
და ღამის ცვლაში სამუშაოდ წავიდა მალე.

მე გაეაღვიძებ ჩემს გოგონას ამწუთას, ახლავ,
ჭროლა თვალებში ჩაეხედავ და ათინათს ენახავ...

სარკმელს მიღმა კი, ალეების გარს ქარი ანაზებს:
„შენი ხელმწიფე აღარ არის ამ ქვეყანაზე...“

1910

* * *

...А там мой мраморный двойник,
Поверженный под старым кленом,
Озерным водам отдал лик,
Внимает шорохам зеленым.

И моют светлые дожди
Его запекшуюся рану...
Холодный, белый, подожди,
Я тоже мраморною стану.

1911

* * *

...იქ არის ჩემი ორეული მარმარილოსი,
ბერნეკერჩხლის ქვეშ დამხობილი ათენებს ღამეს,
გბის წყალს მიანდო სახე, ახლა მწვანე გრილოსი
და ბალახების აყურადებს ჩურჩულს და ჩქამებს.

და ნაიარევს, მელ შემხმარი სისხლის კოლგებით,
მზიან წვიმების თბილი წყლები ბანენ და... ხვალეს,
ცივო, ქათქათავ, თუკი ცოტას დაელოდები,
მეც მარმარილოდ ვიქცევი მალე.

1911

* * *

Сжала руки под темной вуалью...
„Отчего ты сегодня бледна?“
— Оттого, что я терпкой печалью
Напоила его допьяна.

Как забуду? Он вышел, шатаясь,
Искривился мучительно рот...
Я сбежала, перил не касаясь,
Я бежала за ним до ворот.

Задыхаясь, я крикнула: „Шутка
Все, что было. Уйдешь, я умру“.
Улыбнулся спокойно и жутко
И сказал мне: „Не стой на ветру“.

1911

მრუმე ვუალს ხელებს შევაუარებ...
„მოსდა რამე? მიტკლისფერი გადევს!“
– მოხდა, მოხდა, სატრფოს ვასვი მწარე,
ბევრი ვასვი, გამოვათვრე დარდით.

რას ვერჩოდი, რა ვთქვი, ან რა ვჩხიბე,
მოელრიცა სიმწრისაგან სახე...
გამოეუდექ, გადაეველე კიბეს
და ჭიმკართან მისულს მიჯაძახე:

„რაც ცითხარი, ხუმრობაა წმინდა,
შენ წახეალ და... მე სულს დავლევე, დარჩი!“
გაიღიმა, შენმარავად, მშვიდად,
მიპასუხა: „არ გაციედე ქარში!“

1911

* * *

Муж хлестал меня узорчатым,
Вдвое сложенным ремнем,
Для тебя в окошке створчатом
Я всю ночь сижу с огнем.

Рассветает. И над кузницей
Подымается дымок.
Ах, со мной, печальной узницей,
Ты опять побыть не мог.

Для тебя я долю хмурую,
Долю-муку приняла.
Или любишь белокурую,
Или рыжая мила?

Как мне скрыть вас, стоны звонкие?
В сердце темный, душный хмель,
А лучи ложатся тонкие
На несмятую постель.

1911

* * *

ნაყმიანი ქამრით მცემდა ქმარი,
ორკეცილით, იცი, ეს რა კირთია,
ფანჯარასთან ვზივარ მგლოვიარე,
მთელი ღამე შენთვის ცეცხლი მინთია.

წამოთენდა, გრძლად, სამჭედლოს თავზე,
აიზღაბნა კვამლი, მისწვდა ნისლებს,
ოი, ოი, კარი გადარაბეს,
ტყვეს ნალვლიანს, ვერ მეწვევი ისევ...

დე, ვეწამო, უფლის ნება თუა,
დაე, ბედი მწარედ მოიქუუროს,
იქნებ, ქერა ქალზე კარგავ ჭკუას,
იქნებ, მოგწონს ქღალთმიანი უფრო?

როგორ, როგორ გავუმკლავდე კივილს?
გული დარჩა სულთამხუთავ ვნებას,
მოდის სხივი, სიფრიფანა სხივი
და ხელუხლებ ქვეშაგებზე წეება.

1911

* * *

Дверь полуоткрыта,
Веют липы сладко...
На столе забыты
Хлыстик и перчатка.

Круг от лампы желтый...
Шорохам внимаю.
Отчего ушел ты?
Я не понимаю...

Радостно и ясно
Завтра будет утро.
Эта жизнь прекрасна,
Сердце, будь же мудро.

Ты совсем устало,
Бьешься тише, глуше...
Знаешь, я читала,
Что бессмертны души.

1911

* * *

ღრიჭოდ დარჩა კარი.
ხელთათმანიც, მათრახიც მაგიდაზე დარჩა.
აყვავებულ ცაცხეის მოპქრის ტკბილი ქარი,
სულიერი არ ჩანს.

იხატება ჭერზე რკალი ყვითელი,
ლამპის შუშის ყელით ანაკეესი,
ჩქამებს ვუსმენ, რაგომ ვერ გამიძელი?
არაფერი მესმის...

გათენდება დილა – ნათელი და ცხადი,
გონზე მოსვლის სიხარულის მჟენი,
მშვენიერი კელაჲ სიციცხლე მწადის,
გულო, იყავ ბრძენი!

დაიღალე, ყრუდ და ძლივას ფეითქავ,
გასავათდი, ტკივილს გამობმული,
წავიკითხე სადღაც, დამაეიწყდა მეთქვა,
უკვდავია სული.

1911

* * *

Я пришла сюда, бездельница,
Все равно мне, где скучать!
На пригорке дремлет мельница.
Годы можно здесь молчать.

Над засохшей повиликою
Мягко плавает пчела;
У пруда русалку кликаю,
А русалка умерла.

Затянулся ржавой тиною
Пруд широкий, обмелел,
Над трепещущей осиною
Легкий месяц заблестел.

Замечаю все как новое.
Влажно пахнут тополя.
Я молчу. Молчу, готовая
Снова стать тобой, земля.

1911

* * *

აქ მოვედი, უსაქმური – ვეირქილებ,
აქა ვარ და სევდაც აქეთ მორბის,
შორიახლოს თვლემს ბექობზე წისქვილი.
აქ ღუმილი შეიძლება წლობით.

საპოვნელას, ღობის ძირში მიმხმარს,
ფუტკრის ფრთხილი დასტრიალებს თვალი
გბორთან ალქაჯს სულ ამაოდ ვუხმე,
რახანია მოკვდა, თურმე, ალი.

გათავებულდა, ჩაჭაობდა გბორი,
გადაიკრა ჟანგისფერი ყლარგა,
მოცახცახე ვერხვის ტანი სწორი
მცხრალი მთეარის სხივმა გაანათა.

ძველს – ყველაფერს – ახალივით ენახავ,
ნელდ აღვების სურნელებაც ვიცან...
ედუმარ, ედუმვარ და მზადა ვარ, ახლავ,
დაგიბრუნდე, მიწად ვიქცე, მიწავ!

1911

* * *

Я научилась просто, мудро жить,
Смотреть на небо и молиться Богу,
И долго перед вечером бродить,
Чтоб утомить ненужную тревогу.

Когда шуршат в овраге лопухи
И никнет гроздь рябины желто-красной,
Слагаю я веселые стихи
О жизни тленной, тленной и прекрасной.

Я возвращаюсь. Лижет мне ладонь
Пушистый кот, мурлыкает умильней,
И яркий загорается огонь
На башенке озерной лесопильни.

Лишь изредка прорезывает тишь
Крик аиста, слетевшего на крышу.
И если в дверь мою ты постучишь,
Мне кажется, я даже не услышу.

1912

* * *

ვისწაფლე ყოფნა, სადად, ჭკუით ხალხში გრიალი,
ავცქერი ზეცას, ვეედრებ უფალს შემინდოს ცოდვა,
და ბინდისყრამდეც დიდხანს, დიდხანს დავხეგთიალებ,
რომ უმაქნისი მღელვარება მოეღალო ოღნავ.

როს ხევს მოდებულ ბუერების შრიალი მესმის
და თავს ჩაქინდრავს ჭნაეი, თითქო მტევანი ყურძნის,
მაშინ ვთხზავ ლექსებს, ხალისიან, მხიარულ ლექსებს
და მსწრაფლწარმავალ და მშვენიერ სიცოცხლეს ვუძღვნი.

შინ მოვბრუნდები, სამხერხაოს კოშკურის თავზე
იფეთქებს შუქი და გბისპირის ბინდ-ბუნდში აგანს,
ხელს ამილოკავს და კრუტუნებს, კრუტუნებს ნაზად
ნასათუთევი, ბამბურა და ფაფუკი კატა—

მხოლოდ ხანდახან, სახურავზე ჩიგის ფხაკუნი
კაწრავს სიჩუმეს, ყარყაგის ხმა აკრთობს სგრიქონებს
და თუკი ამ დროს შენ ჩემს კარზე მოაკაკუნებ,
ასე მგონია, რომც მინდოდეს, ვერ გავიგონებ.

1912

* * *

Ты письмо мое, милый, не комкай.
До конца его, друг, прочти.
Надоело мне быть незнакомкой,
Быть чужой на твоём пути.

Не гляди так, не хмурься гневно.
Я любимая, я твоя.
Не пастушка, не королева
И уже не монашенка я —

В этом сером, будничном платье,
На стоптанных каблуках...
Но, как прежде, жгуче объятье,
Тот же страх в огромных глазах.

Ты письмо мое, милый, не комкай,
Не плачь о заветной лжи,
Ты его в твоей бедной котомке
На самое дно положи.

1912

* * *

არ მოჰმუჰნო, სანატრელო, წერილი,
ჩაიკითხე – ვინ მოგიტმენს ჩემოდენს?!
მე მომბეზრდა, უცხო, თავადერილი
შენს გზად ვიდგე, შენ – ვით უცნობს მელოდე.

რად მიბღვერ და მიბრიალებ თვალებს,
მე შენი ვარ, შენი – საგრფო, საფერო,
არც მწყემსი ვარ, არც ხელმწიფის ქალი,
არც მონაზვნის სამოსია საბერო, –

ჩემი კაბა, რუხი, სანიადაგო,
ანდა ხამლი ქუსლებგადაბრეცილი...
თუმც ალერსის ძველებრ გატკბა ბადაგი
და ის ძველი შიშიც ვერ მოვიცილე--

არ მოჰმუჰნო წერილი, ჩაიკითხე ბარემ,
არც სიცრუე იგლოვო – ანდერძივით ცხადი,
ეს ბარათი შენს ცარიელ ხალთას მიაბარე,
ძირის-ძირას, ფსკერის ფსკერში ჩადე.

1912

* * *

Ты знаешь, я томлюсь в неволе,
О смерти Господа моля.
Но все мне памятна до боли,
Тверская скудная земля.

Журавль у ветхого колодца,
Чад ним, как кипень, облака,
В полях скрипучие воротца,
И запах хлеба, и тоска.

И те неяркие просторы,
Где даже голос ветра слаб,
И осуждающие взоры
Спокойных, загорелых баб.

1913

* * *

ტუსალი ვარ. სულიც აღარ მხდება.
ღმერთს შევთხოვ და სიკვდილს ვნატრობ, იცი,
ღღემღე მტკივა, მგანჯავს მოგონება
ტვერის მწირი მიწის.

ბეელისბეელ ჭას თავზე ადგას წერო.*
ღღ მ- ღრუბელთა ქაფია თუ ბური,
ჩაქანგებულ ანჯამების ეღერა,
მოწყენა და სურნელება პურის...

და უსახურ სივრცეების ჩერო,
სადაც ქარის სიჩაუქეც გაცედა.
და ის მშვიდი, გამკილაღი მშერა
მზით გარუჯულ სოფლის ღედაკაცთა.

1913

* რუსულ ენაში ჭის ოწინარი და ჟრინველი – წერო, ერთგვარი მსგავსებისა
გამო, ერთი და იგივე სიტყვით გამოიხატება (журнал)

* * *

И жар по вечерам, и утром вялость,
И губ потрескавшихся вкус кровавый.
Так вот она — последняя усталость,
Так вот оно — преддверье царства славы.

Гляжу весь день из круглого окошка:
Белеет потеплевшая ограда,
И лебедю заросла дорожка
А мне б идти по ней — такая радость,

Чтобы песок хрустел и лапы елок —
И черные и влажные — шуршали,
Чтоб месяца бесформенный осколок
Опять увидеть в голубом канале.

Декабрь, 1913

* * *

ღამით მცხელა, დილა მთენთავს, დილა ღონეს მაცლის,
დამსკდარ გუჩებს, სისხლის გემოს – ტკივილს გავურინდები.
აი, – ბოლო წვალება და გადალევა ქანცის,
აი ისიც, – შესასვლელი სამეფოში დიდების.

მთელი ღლეა მრგვალ სარკმლიდან გადაეყურებ შარას:
გამოთბა და აქათქათდა ღობე – ჭიშკრის კარებიც,
მოდგა ნაცარქათამა და გზა სულ გადაჟარა,
ნეტავ, მეც იმ კვალზე მევლო – როგორ გავიხარებდი,

რომ მესმინა ფეხქვეშ ქვიშის ხრამუნი და წკრიალი,
შარიშური მრუმე, სეელი გოგებისა, ანდა
არხის წყლების ლაქეარდებში დიდხანს მოხეტიალე
მთვარის ჩამონატეხი ისევ დამელანდა.

დეკემბერი, 1913

* * *

Знаю, знаю — снова лыжи
Сухо заскрипят.
В синем небе месяц рыжий,
Луг так сладостно покат.

Во дворце горят окошки,
Тишиной удалены.
Ни тропинки, ни дорожки,
Только проруби темны.

Ива, дерево русалок,
Не мешай мне на пути!
В снежных ветках черных галок,
Черных галок приюти.

1913

* * *

ვიცი, ვიცი – თხილამური მალე
მოინატრებს თოვასა და ნამქერს,
ლაქვარდებში დადის მთვარე ელალი,
რა საყვარლად ჩარბის მდელი თაქქე...

სასახლეში გაბრწყინებულ ფანჯრებს
გამარიდებს მღუმარება, – თურმე,
არც ბილიკი, არც გზა, – უნდა დარჩეს
ყველაფერი ყინულჭრილებს მრუმეს.

ხევ ალქაჯთა, ძეწნაე, ალიწეწიაე,
ტოტს დათოვლილს რა ამაოდ მიქნევ,
მე გზა მომეც! ჭკების გუნდი გეწვია,
შავი ჭკები შეიფარო, იქნებ.

1913

* * *

Твой белый дом и тихий сад оставляю.
Да будет жизнь пустынна и светла.
Тебя, тебя в моих стихах прославлю,
Как женщина прославить не могла.

И ты подругу помнишь дорогую.
В тобою созданном для глаз ее раю,
А я товаром редкостным торгую –
Твою любовь и нежность продаю.

1913

* * *

წავალ, დაეაგდებ შენს თეთრ სახლს და შენს მყუდრო ბაღსაც,
ჩემი ცხოვრება, დაე, ჰგავდეს უდაბნოს მზისას,
შენ კი, ჩემს ლექსში გადიღებ და სუფრის თავს დაგსვამ,
ჯერ რომ არ უთქვამს ქალს, მე ისეთს ვიგყვი და ვიზამ.

შენც გახსოვს იგი, ვისაც ძვირუფას მეგობრად თვლიდი,
შენი შეთხზული სამოთხიდან ვინც გაჰყვა ჭანჭრობს,
მე კი იშვიათ, ღლეს იშვიათ საქონელს ვყიდი,
ვღგევარ და შენი სიყვარულით, სინაზით ვვაჭრობ.

1913

* * *

Александру Блоку

Я пришла к поэту в гости.
Ровно полдень. Воскресенье.
Тихо в комнате просторной,
А за окнами мороз.

И малиновое солнце
Над лохматым сизым дымом...
Как хозяин молчаливый
Ясно смотрит на меня!

У него глаза такие,
Что запомнить каждый должен;
Мне же лучше, осторожной,
В них и вовсе не глядеть.

Но запомнится беседа,
Дымный полдень, воскресенье.
В доме сером и высоком,
У морских ворот Невы.

Январь, 1914

✓

* * *

ალექსანდრ ბლოკს

შინ ვესტუმრე პოეტს.
გუსტად ნაშუადღევს, კვირას.
დიდ ოთახში მყუდროება სუფევს,
ფანჯრებს მიღმა ყინავს.

ეოლოსფერი მგე აღვას
გაწეწილ და ვეჟან კვამლს...
და მდუმარე მასპინძლის სხივოსანი მგერა
აშკარად მე მეკუთვნის!

ისეთი თვალები აქვს,
ყველამ, ყველამ უნდა დაიმახსოვროს.
მე კი მიჯობს, ვიფრთხილო,
თვალებში არც ჩაეხედო.

მაგრამ ვიცი, ნაცრისფერ და მაღალ სახლში,
იქვე, ნევის საზღვაო კარიბჭესთან,
კვირას, მხრჩოლავ შუადღეს,
გამართული საუბარი მარად მემახსოვრება.

იანვარი, 1914

* * *

Перед весной бывают дни такие:
Под плотным снегом отдыхает луг,
Шумят деревья весело-сухие,
И теплый ветер нежен и упруг.
И легкости своей дивится тело,
И дома своего не узнаешь,
А песню ту, что прежде надоела,
Как новую, с волнением поешь.

1915

* * *

გამთრის მიწურულს საოცარი დღეები იცის:
დიდი თოვლის ქვეშ გატრუნული ისვენებს ბარი,
ტყე – გაფშეილი, იწყებს ხმაურს, ტკაცანს და ლიწინს,
ნაზია უკვე შემკერივებულ-შემთბარი ქარი.

და სიმსუბუქე უკვირს სხეულს – ახლახანს მძინარს,
შეცვლილა სახლიც – თითქო გაქრა ნაცნობი მქისე
და იმ ძველ მოგივს, მობეზრებულს კარგახნის წინათ,
აღელვებული, ახალივით, მღერიხარ ისევ...

1915

* * *

Я улыбаться перестала,
Морозный ветер губы студит,
Одной надеждой меньше стало,
Одною песней больше будет.
И эту песню я невольно
Отдам на смех и поруганье,
Затем что нестерпимо больно
Душе любовное молчанье.

1915

* * *

გადავეჩვიე ღიმილს და, ყაჩაღს –
გაყინულ ქარბუქს მიგზავნის ბედი.
ერთი იმედით ნაკლები დამრჩა,
ერთი სიმღერით იქნება მეტი.

და ამ სიმღერას მე უნებურად
მიეუგდებ ქუჩას შესაგინებლად,
რადგან დადუმდა გული მეფურად
და სიყვარული აღარ ინება.

1915

* * *

Будешь жить, не зная лиха,
Править и судить,
Со своей подругой тихой
Сыновей растить.

И во всем тебе удача,
Ото всех почет,
Ты не знай, что я от плача
Дням теряю счет.

Много нас таких бездомных,
Сила наша в том,
Что для нас, слепых и темных,
Светел Божий дом,

И для нас, склоненных долу,
Алтари горят,
Наши к Божьему престолу
Голоса летят.

1915

* * *

შენ ცხოვრებას უდრგეინველად მოლევ,
იგამებლებე, განსჯი მხოლოდ აზრით,
შენ და შენი თვინიერი ცოლი
უსათუოდ ვაჟიშვილებს დაზრდით,

არც ილბალი გაგიმტყუნებს არსად,
პატივს იმკი ერთბაშად და ერთად,
არც იფიქრებ, რომ ზღვა ცრემლის ფასად,
ამერია სათვალავი ღლეთა.

ჩვენ ბევრნი ვართ, – ამბოკარნი – ბევრი,
ძალას ჩვენსას კნინად გიჟი ჩათვლის,
ბრმებს და უბირთ გვეგულება ჭერი, –
სახლი უფლის, შემოსილი ნათლით,

იმათთვის კი, ვინც დაეცა ცოდვით,
საკურთხეველის ეცხლი მარად ღვივის,
და ჩვენი ხმა, ხმა მხურვალე ლოცვის
ღვთის საყდრისკენ მიჰქრის, როგორც სხივი.

1915

* * *

Нет, царевич, я не та,
Кем меня ты видеть хочешь,
И давно мои уста
Не целуют, а пророчат.

Не подумай, что в бреду
И замучена тоскою
Громко кличу я беду:
Ремесло мое такое.

А умею научить,
Чтоб нежданное случилось,
Как навеки приручить
Ту, что мельком полюбилась.

Славы хочешь? — у меня
Попроси тогда совета,
Только это — западня,
Где ни радости, ни света.

Ну, теперь иди домой,
Да забудь про нашу встречу,
А за грех твой, милый мой,
Я пред Господом отвечу.

1915

* * *

უფლისწულო, სულ ამოდ მოცდი,
მე ის არ ვარ, შენ რომ მსახავ განგებ,
რა ხანია აღარავის კონის, –
მხოლოდ წინასწარმეტყველებს ბაგე.

არ იფიქრო, ებოდავ აბდაუბდას,
ან მოწყენამ ხელი მომითავა,
ხელობა მაქვს მე ასეთი – უნდა
თავს დაეჩხაელო განსაყდელი ავაღ.

მე გასწავლი, როგორ გახდე მალე
ნანაგრის და მიუწვდომლის ღირსი,
ხელზე როგორ დაიხვიო ქალი,
ვინც გიყვარდა, სხვათაშორის, ისე...

დიდება გსურს? – რჩევა მკითხე ბოლო,
დაიხსომე, აღარ იშლი რახან –
დიდება ხომ – ხაფანგია მხოლოდ,
ვერც სიხარულს, ვეღარც ნათელს ნახავ.

დაივიწყე ეს შეხვედრა, წადი,
შინ წადი და არ დამიწყო დავა,
იმ ცოდვაზე, შენ რომ კისრად გადეგს,
ღვთის წინაშე პასუხს ვაგებ თავად.

1915

* * *

Широк и желт вечерный свет,
Нежна апрельская прохлада.
Ты опоздал на много лет,
Но все-таки тебе я рада.

Сюда ко мне поближе сядь,
Гляди веселыми глазами:
Вот эта синяя тетрадь —
С моими детскими стихами.

Прости, что я жила скорбю
И солнцу радовалась мало.
Прости, прости, что за тебя
Я слишком многих принимала.

1915

* * *

მწუხრის ნათელი – ყვითელი, ვრცელი.
აპრილს ოდნავი სუსხიც კი შეენის.
დაგაგვიანდა მრავალი წელი,
მე მოსვლა მაინც მახარებს შენი.

აქეთ მოიწი, შენს გვერდით დამსვი,
მომაპყარ მზერა ანცი, წყეული,
ჩემი ბავშვური ლექსებით სავსე
ლაქეარდისფერი, აი, რვეული,

შემინდე, დიდი ღამე ვათიე,
დარღმა რა იცის, მზე საით დავალს,
გთხოვ, მომიტევეო და მაპატიო –
შენ მეგონე და... ეწყალობდი მრავალს.

1915

* * *

Течет река неспешно по долине,
Многооконный на пригорке дом.
А мы живем как при Екатерине:
Молебны служим, урожая ждем.

Перенеся двухдневную разлуку
К нам едет гость вдоль нивы золотой,
Целует бабушке в гостиную руку
И губы мне на лестнице крутой.

Лето, 1917

* * *

მიედინება ხეობაში ზანგად მდინარე.
მრავალი სარკმლით იმზირება ბუჩიდან სახლი.
ეკატერინეს დროა თითქო, ხვატი მძვინვარებს,
მოსაფალს ველით, პარაკლისზეც მრავალჯერ გახლდით.

რაკი გაუძლო ორიოდე დღით განშორებას,
მოდის სტუმარი, ოქროს ყანებს ჩაივლის უცებ,
დიდედას ხელზე სასტუმროში ეამბორობა,
მე კი – ციცაბო კიბის თავში მიკოცნის ტუჩებს.

მაჟახული, 1917

* * *

Мы не умеем прощаться, —
Всё бродим плечо к плечу.
Уже начинается смеркаться,
Ты задумчив, а я молчу.

В церковь войдем, увидим
Отпеванье, крестины, брак,
Не взглянув друг на друга, выйдем...
Отчего всё у нас не так?

Или сядем на снег примятый
На кладбище, легко вздохнем,
И ты палкой чертишь палаты,
Где мы будем всегда вдвоем.

1917

დამშვიდობებას ველარ ვახერხებთ, –
ვწრიალებთ, გზა კი – აღარსად მიდის,
შენ გაწერია ჭმუნვა სახეზე,
მე ვღუმეარ. უკვე ჩამოდის ბინდი.

ეკლესიაში შევალთ, და ვხედავთ
ნათელას, ჯერისწერას, სულის ხსენებას,
მშერას ვარიდებთ ერთმანეთს, ნეცავე
ჩვენი გარიყვა ღმერთს რად ენება?!

დავსხდებით თოვლზე, არ ვიკამათებთ,
ოხერას – საფლავთა ღუმილი სწონის,
შენ თოვლზე ჯოხით ხაზავ პალაგებს,
სად ჩვენ მარადეამს ვიქნებით ორნი.

1917

* * *

Тебе покорной? Ты сошел с ума!
Покорна я одной Господней воле.
Я не хочу ни трепета, ни боли,
Мне муж — палач, а дом его — тюрьма.

Но видишь ли! Ведь я пришла сама...
Декабрь рождался, ветры выли в поле,
И было так светло в твоей неволе,
А за окошком сторожила тьма.

Так птица о прозрачное стекло
Всем телом бьется в зимнее ненастье,
И кровь пятнает белое крыло.

Теперь во мне спокойствие и счастье.
Прощай, мой тихий, ты мне вечно мил
За то, что в дом свой странницу пустил.

1921

* * *

შენ გმორჩილებდე? რასა ბრძანებ, გაგიჟდი ვგონებ!
გმორჩილებ მხოლოდ მე ნებას უფლის!
ქმარი – ჯალათი, სახლი მისი – ციხეა ქუფრი,
არც ერუანტელის, არც ტკივილის აღარ მაქვს ღონე.

მაგრამ ხომ მოველ, ჩემი ნებით ხომ მოვტრიალდი...
იბადებოდა დეკემბერი, ყმუოდა ქარი,
ჩემი ტყვეობის მე ნათელში შეეალე კარი,
სარკმელს მიღმა კი მოდარაჯე იღვა წყვილიაღი...

ასე ფრინველი ფანჯრის მინის კამკამა ზღუდეს
ასკდება გულით, დაბოროკილის ნებით ძლიერით,
და მერე სისხლი ალაქავენს თეთრ ფრთას და ბუდეს...

დღეს მყუდროებით უშფოთველად ვარ ბედნიერი,
მშვიდობით, ჩემო უღრტვინველო, რა მეთქმის ძვირი,
მახსოვს, შენ ერთხელ შინ შეუშვი უღონო მწირი.

1921

* * *

/Из цикла „Тайны ремесла“/

Мне ни к чему одические рати
И прелесть элегических затей.
По мне, в стихах все быть должно некстати,
Не так, как у людей.

Когда б вы знали, из какого сора
Растут стихи, не ведая стыда,
Как желтый одуванчик у забора,
Как лопухи и лебеда.

Сердитый окрик, дегтя запах свежий,
Таинственная плесень на стене...
И стих уже звучит, задорен, нежен,
На радость вам и мне.

1936-1960

* * *

/ციკლიდან „ხელობის საიდუმლოებანი“/

ოდა რად მინდა, ოდებისგან რას გამოველი,
რად მინდა ტურფა ელეგიის ხრიკი ჭკვიანი,
ჩემს ლექსში უნდა უადგილოდ ითქვას ყოველი,
და არა ისე, ვით სჩვევიათ ადამიანებს.

ნეტავე იცოდეთ, რანაირი ნაგვის გროვიდან
ამოდის ლექსი და სირცხვილის არ გრძნობს ნატამალს,
ამოდის ისე, ღობისძირას ვით ამოვიდა
ბაბუაწვერა, ბუერა და ნაცარქათამა...

შემოძახება ბრაზიანი და კუპრის სიციხის
ნელლი სურნელი, იღუმალი კედელზე ობი...
და აი, ლექსიც ახშიანდა, ნაზი და ფიცხი,
თქვენს გასახარად და, უთუოდ, ნუგეშად მშობლის...

1936-1960

ПОЭТ

Из цикла „Тайны ремесла“/

Подумаешь, тоже работа, —
Беспечное это житье:
Подслушать у музыки что-то
И выдать шутя за свое.

И чье-то веселое скерцо
В какие-то строки вложив,
Поклясться, что бедное сердце
Так стонет средь блещущих нив.

А после подслушать у леса,
У сосен, молчальниц на вид,
Пока дымовая завеса
Тумана повсюду стоит.

Налево беру и направо,
И даже, без чувства вины,
Немного у жизни лукавой,
И все — у ночной тишины.

1936-1940

პოეზია

/ციკლიდან „ხელობის საიდუმლოებანი“/

ხარ არხეინად, ლაღად, უდარდოდ,
შენც შრომობ რაღა – მოგეცა ლხენა:
სადმე მუსიკას მიაყურადებ,
მერე იოლად ასაღებ შენად--

და მხიარული სხვისი პანგები
შენს რომელიდაც სტრიქონებს ავსებს,
ვითომ შენც იწვი და იდაგები,
როს ყანებს ოქრო გადასდის თაემე--

შემდეგ ტყეს უსმენ, ფიჭვებს გაგრუნულს,
ერთი შეხედვით ენადაცულებს,
ვიდრემდე ნისლებს ყოვლის პატრონი,
დასძრავს და ფრთხილად გადააქურებს.

მომაქვს და მომაქვს, – ვიცი, სად რა ძევს,
სინდისის ქენჯნის არ ვიცი წამი,
ცოტას თვალთმაქცი ცხოვრება მაძლევს,
ყველაფერს – მხოლოდ სიჩუმე ღამის.

1936-1960

ЭПИГРАММА

/Из цикла „Тайны ремесла“/

Могла ли Биче словно Дант творить,
Или Лаура жар любви восславить?
Я научила женщин говорить...
Но, Боже, как их замолчать заставить!

1936-1960

პეიზაჟი

/ციკლიდან „ხელობის საიდუმლოებანი“/

დანტესოდენი ბეატრიჩეს სად პქონდა ძალი,
ლაურას სიგჳვა გრფობის ცეცხლზე, თუ დასცდა ერთი?
მე, ჩემდა ჳირად, ლაპარაკი ვასწავლე ქალებს...
ვით ვაიძულო გაჩუმება, მიშველე ღმერთო!

1936-60

* * *

И упало каменное слово
На мою еще живую грудь.
Ничего, ведь я была готова.
Справлюсь с этим как-нибудь.

У меня сегодня много дела:
Надо память до конца убить,
Надо, чтоб душа окаменела,
Надо снова научиться жить.

А не то... Горячий шелест лета,
Словно праздник за моим окном.
Я давно предчувствовала этот
Светлый день и опустелый дом.

*Лето, 1939
Фонтанный Дом*

* * *

დამეცა სიგყვა, ვით ქვა ნარიყი,
არ გაუჭირდა გულის მიგნება,
არაფერია, მე ხომ მზად ვიყავ,
გავუმკლავდები, როგორც იქნება.

დღეს ზღვა საქმე მაქვს: ხსოვნა აქამდეც
უნდა მომეკლა – მახრჩობდა მუდამ,
უნდა გაეუძლო, უნდა გავქეავდე,
ახლა ვისწავლო ცხოვრება უნდა.

თორემ... მაფხული ისე შრიალებს,
ვითომ ლხინია ჩემს სარკმელს მიღმა,
მე წინ-წინ ვგრძნობდი ამ დღეს კრიალას
და უკაცრიელ ამ სახლის იღბალს.

*მაფხული, 1939
მადრეენის სახლი*

ПУШКИН

Кто знает, что такое слава!
Какой ценой купил он право,
Возможность или благодать
Над всем так мудро и лукаво
Шутить, таинственно молчать
И ногу ножкой называть?..

1943

პუშკინი

ვინ უწყის ქვეყნად, რაა ღიღება!
ან მას რა ფასად მიეყიდება
შეძლება, მაღლი, ანდა უფლება –
დასცინოს ყველას, მზაკერულად, ბრძნულად
და შეეხუმროს გვირგვინსაც მეფის,
ხან შეთქმულივით იყუჩოს სულაც
და ფეხს, რაგომლაც, დაარქვას „ფეფი“?!

1943

РАЗРЫВ

1

Не недели, не месяцы — годы
Расставались. И вот наконец
Холодок настоящей свободы
И седой над висками венец.

Больше нет ни измен, ни предательств,
И до света не слушаешь ты,
Как струится поток доказательств
Несравненной моей правоты.

1940

2

И, как всегда бывает в дни разрыва,
К нам постучался призрак первых дней,
И ворвалась серебряная ива
Седым великолепием ветвей.

Нам, исступленным, горьким и надменным,
Не смеющим глаза поднять с земли,
Запела птица голосом блаженным
О том, как мы друг друга берегли.

1944

ПОСЛЕДНИЙ ТОСТ

3

Я пью за разоренный дом,
За злую жизнь мою,
За одиночество вдвоем,
И за тебя я пью, —
За ложь меня предавших губ,
За мертвый холод глаз,
За то, что мир жесток и груб,
За то, что Бог не спас.

1934

განმორება

1

არაერთი ქარცეცხლი, ერთი წვიმის ღრუბლები, –
განმორებას დასჭირდა წელი რამდენიმე,
ბოლოს მაინც გვეღირსა სუსხი თავისუფლების
და ჭაღარის გვირგვინები მძიმე.

ახლა აღარ მღალაგობ, სცენებს აღარ მიმართავ,
აღარც გათენებამდე ისმენ, ვით განჩინებას,
ჩემი სწორუპოვარი სამხილის და სიმართლის
უწყვეტი ნიაღვარი როგორ მოედინება.

1940

2

როგორც ყოველთვის, განმორების დღეებმა, ახლაც,
მოუხმეს პირველ შეხვედრათა ჩრდილებს და ლანდებს,
მოვარდა ძეწნაც, ვერცხლს დიდებულს სახეში მახლის
და ყველაფერი ჭირვეულთა ჰგონია ფანდი.

ჩვენთვის, ვინც ვგევართ გაშმაგებულ ქართა, ნამქერთა,
ვინც დაკარგული სამუდამოდ ცა არ იღარდა,
თავდავიწყებით საიდანდაც ჩიგი ამღერდა
და მოგვაგონა ერთმანეთი როგორ გვიყვარდა.

1944

უპანასკნელი სადღეგრძელო

3

მე ვადღეგრძელებ იაეარქმნილ, დაქცეულ სახლ-კარს,
და გაუსაძლის ცხოვრებას ჩემსას,
შენ გადღეგრძელებ! განმორების საათმა დაჰკრა
და ერთად მყოფთა მარტოობის მინდა რომ შევსვა!

მე ვლოცავ ღალატს, ცრუ ბაგეთა ლექსა და ღურღოს,
შენი თვალების დაუფარავ და მკედრულ სიცივეს,
ეს გაუმარჯოს ამ ქვეყანას სასტიკს და უნდოს
და კიდევ იმას – ლეთის რისხვა რომ ვერ ავიცილე.

1934

ИЗ ЧЕТВЕРОСТИШИЙ

От странной лирики, где каждый шаг – секрет,
Где пропасти налево и направо,
Где под ногой, как лист увядший, слава,
По-видимому, мне спасенья нет.

Осень, 1944

Ржавеет золото и истлевает сталь,
Крошится мрамор. К смерти все готово.
Всего прочнее на земле печаль,
И долговечней – царственное слово.

1945

უცნაურს – ყოველ ნაბიჯზე რომ იდუმალს და უცხოს მპირდება,
ლირიკას – ფეხქვეშ რომ გაიგდო უქმი ღიღება,
უფსკრულს – რომელიც კეამლში მომდევს, ვით ავი მზერა,
მე, როგორც ვხედავ, თავს ვერასდროს დავაღწევ, ვერა.

მემოდგობა, 1944

ოქროც ქანგდება და იხრწნება ფოლადიც, ხედავ,
გაცამტვერდება მარმარილოც – ეს არის ბოლო,
ყველაზე გამძლე ქვეყანაზე სევდაა, სევდა,
უფრო გამძლე კი – ღვთაებრივი სიტყვაა მხოლოდ.

1945

БОРИСУ ПАСТЕРНАКУ

/Из цикла – „Венок мертвым“/

1

И снова осень валит Тамерланом,
В арбатских переулках тишина.
За полустанком или за туманом
Дорога непроезжая черна.
Так вот она, последняя! И ярость
Стихает. Все равно что мир оглох...
Могучая евангельская старость
И, тот горчайший гефсиманский вздох.*

1947 (?)

Фонтанный Дом

* В рукописи стихотворение заканчивалось следующим четверостишием:

Здесь все тебе принадлежит по праву,
Стеной стоят дремучие дожди,
Отдай другим игрушку мира – славу,
Иди домой и ничего не жди.

ბორის პასტერნაკისადმი

/ციკლიდან „გვირგვინი მიცვალებულებს“/

1

მოღვა, როგორც გამერლან, შემოდგომა ისევ,
შესახვევებს არბაგის მწუხრი ჩააჩუმებს.
სადგურს უკან, მიღმა ბურუსსა და ნისლებს,
გზა გამოსჩანს ერთი, უვალი და მრუმე.

აი, ბოლო სავალი! რისხვა ჩაცხრა. პირფერი
არ მანაღლებს ქვეყანა, ყრუა, არა ესმის...
მძლეთამძლე და მორგმული, ბიბლიური სიბერე
და ის, გეთსიმანიის სულთქმა უმწარესი.*

1947 (?)

მადრეენის სახლი

* სელნაწერში ლექსი შემდეგი სტროფით მთავრდება:

აქ ყველაფერი მენ გეკუთვნის, ნუ გერიდება,
ულრან წვიმების ირხევიან ირველივ ბლონლები,
მიეც, სხეებს მიეც, სათამაშო კაყია – ღიღება,
წადი, მინ წადი და ნურაფერს დაულოდება!

“ არც ეს თარიღი უნდა იყოს მუსტი, ანა ახმატოვას გარდაცვალების შემდგომ.
ყველა გამოცემაში ამ თარიღს კითხვის ნიშანი უზის. სტროფი, რომელიც პოეტმა
ლექსის ძირითად ვარიანტში არ შეიტანა, 1947 წელს არ უნდა იყოს დაწერილი /შე-
ნიშვნები მთარგმნელისაა/.

ПРИМОРСКИЙ СОНЕТ

Здесь всё меня переживет,
Всё, даже ветхие скворешни
И этот воздух, воздух вешний,
Морской свершивший перелет.

И голос вечности зовет
С неодолимостью нездешней
И над цветущею черешней
Сиянье легкий месяц льет.

И кажется такой нетрудной,
Белея в чаще изумрудной,
Дорога не скажу куда...

Там средь стволов еще светлее,
И всё похоже на аллею
У царскосельского пруда.

Комарово, 1958

ზღვისაირული სონატი

აქ, ჩემს შემდეგაც, ყველაფერი დარჩება ასე.
სახლაკებიც კი მოშიების, ძალიან ძველი,
ზღვით მოფრენილი და სისხამზე სულ ოდნავ სველი
თბილი ჰაერიც, გაზაფხულის ყივინით სავესე.

უკვე მეძახის, უკვე მიხმობს, ღმერთმა ინება,
მარადისობა, არაქაურ უძლეველ ძალით,
ციაგი ღიღი, მცხრალი მთვარის კაშკაშა ალი
აქათქათებულ ალუბალზე მოედინება.

და მეჩვენება, იოლი და ვარდისფერია,
ტევრს ზურმუხტოვანს რომ შეუყვია და შეერია
შარა, რომელიც... საით მიდის არ ვიტყვი, არა...

იქ, ხეთა შორის, ცხოველდება უფრო ნათელი
და ყველაფერი ემსგავსება ღამით დათენთილ
ხეივანს, მეფის ნაქებ გბორთან რომ იცდის მარად.

კომპოზიცი, 1958

ЛЕТНИЙ САД

Я к розам хочу, в тот единственный сад,
Где лучшая в мире стоит из оград,

Где статуи помнят меня молодой,
А я их под невскою помню водой.

В душистой тиши, между царственных лип,
Мне мачт корабельных мерещится скрип.

И лебедь, как прежде, плывет сквозь века,
Любуясь красой своего двойника.

И замертво спят сотни тысяч шагов
Врагов и друзей, друзей и врагов.

А шествию теней не видно конца
От вазы гранитной до двери дворца.

Там шепчутся белые ночи мои
О чьей-то высокой и тайной любви.

И все перламутром и яшмой горит,
Но света источник таинственно скрыт.

1959

ზაფხულის გაღი

იმ ვარდებთან, იმ ერთადერთ ბაღში ყოფნა მინდა,
სად ამქვეყნად უკეთესი ღობე გაირინდა,

სად ქანდაკნი, რომელთ ჩემი ახსოვთ სიჭაბუკე,
მახსოვს, მაშინ ნების წყალქვეშ ლივლივებდნენ უკვე.

სურნელოვან სიჩუმეში, მეფურ ჭადრებს შორის,
ხმა ანძების ჭრიალისა მომეყურა შორი.

კიდევ რამდენ საუკუნეს მიეხლება მკერდით,
კელავაც ტკება საკუთარი ორეულით გელი.

და საღათას ძილით სძინავს მარადიულ კართან
ასიათას ნაბიჯს ჩვენთა მგერთა, მეგობართა.

და მოდიან აჩრდილები, აღარ უჩანთ ბოლო,
და სასახლის კარიბჭემდე სეირნობენ მხოლოდ--

იქ, ვიდაცის სიყვარულის თავშეუდგამ ზეცას,
ჩემი თეთრი ღამეები იგონებენ ღღესაც...

ყველაფერი კამკამებს და ჰგავს სადაფის გზნებას,
მაგრამ წყარო, ნათლის წყარო, საიდუმლოდ რჩება.

1959

НАДПИСЬ НА КНИГЕ

„Что отдал — то твое“.

Шота Руставели

Из-под каких развалин говорю,
Из-под какого я кричу обвала,
Как в негашеной извести горю
Под сводами зловонного подвала.
Я притворюсь беззвучною зимой
И вечные навек захлопну двери.
И все-таки узнают голос мой.
И все-таки ему опять поверят.

Ленинград, 1959

წიგნზე წარწერილი

✓

„რასაცა გასცემ – შენია...“

მოთა რუსთაელი

ნანგრევებიდან რომ ვლაპარაკობ, არავენ იცის,
არც ის იციან, დაბეწყრილი – ვევირი საიდან,
ვით კირწაყრილი, საკირეში ვდგევარ და ვიწვი,
მყრალი სარდაფის თაღქვეშ ვიწვი – რამდენს ავიტან?
გავიგრუნები მე ამ ზამთარს, წავითვალთმაქცებ,
მარადისობას მიეუკეტავ კარებს ობიანს,
მაგრამ იცნობენ უსათუოდ ჩემს ხმას ათასშიც
და როგორც უწინ, უსათუოდ მიენდობიან.

ლენინგრადი, 1959

ПРЕДВЕСЕННЯЯ ЭЛЕГИЯ

„...toi qui m'as consolé“.

Gerard de Nerval

1

Меж сосен метель присмирела,
Но, пьяная и без вина,
Там, словно Офелия, пела
Всю ночь нам сама тишина.
А тот, кто мне только казался,
Был с той обручен тишиной,
Простившись, он щедро остался,
Он насмерть остался со мной.

Комарово, 10 марта, 1963

ПЕРВОЕ ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ

2

Какое нам, в сущности, дело,
Что все превращается в прах,
Над сколькими безднами пела
И в скольких жила в зеркалах.
Пусть я не сон, не отрада
И меньше всего благодать,
Но, может быть, чаще, чем надо,
Придется тебе вспоминать —
И гул затихающих строчек,
И глаз, что скрывает на дне
Тот ржавый колючий веночек
В тревожной своей тишине.

Москва, 6 июня, 1963

წინასაგაზაფხულო ელევია

„...toi qui m'as console“

ჟერარ ღე ნერვალე

1

ნაძვენარს ქარბუქი დაეხსნა ბოლოს,
მაგრამ უღვინოდ შემთერალი ერთი,
ვით ოფელია, სიჩუმე მხოლოდ,
იქ რიერაქამდე მღეროდა ჩვენთვის.

ის, ვინც მეგონა, რომ მყუდროება
შენზე დანიშნა და ღირდა გარჯად,
წავიდა, მაგრამ გულს გამოება
და სამარემდე აქ, ჩემთან დარჩა.

კომაროვო, 10 მარტი, 1963

პირველი გაფრთხილება

2

აბა რა ჩვენი საქმეა, რომ ვთქვათ,
თუ ფერულად წაეა ყოველი შემდეგ,
რამდენ უფსკრულის პირას მე მოვთქვამ,
რამდენ სარკეში ვიცხოვრე ღღემდე.

რა ექნა, თუ სიგმრის არ მმოსავს რიდე,
არც შეება მომაქვს, არც ლხენა მიწის,
მაგრამ, ჩანს, ხშირად, ისურვებ ვიდრე,
შენ მოგონება მოგიწევს ვიცი, —

დამცხრალ სტრიქონთა გუგუნის კვალად,
იმ თვალთა ხილვის დადგება რიგიც,
რომელთა ფსკერი სიმშვიდით მალავს
შიშს და ჟანგიან ეკლების გვირგვინს.

მოსკოვი, 6 ივნისი, 1963

* მენ ხარ, ეინე მანუგეშე (ფრ.).

В ЗАЗЕРКАЛЬЕ

„O quae beatam, Diva,
tenes Cyprum et Memphin...“
Hor.

3

Красотка очень молода,
Но не из нашего столетья,
Вдвоем нам не бывать – та третья,
Нас не оставит никогда.
Ты подвигаешь кресло ей,
Я щедро с ней делюсь цветами...
Что делаем – не знаем сами,
Но с каждым мигом нам страшней.
Как вышедшие из тюрьмы,
Мы что-то знаем друг о друге
Ужасное. Мы в адском круге,
А может, это и не мы.

Комарово, 5 июля, 1963

სარკეთა მიღმა

„O, quae beatam, Diva, tenes Cyprum
et Memphin...“*

პორაიუსი

3

კეკლუცი ნორჩი ყოფილა ფრიად,
ამ საუკუნის არ არის, ეატყობ,
ჩვენ არასოდეს დაგეტოვებს მარგო,
ფეხს არ მოიცივლის – მესამე პქევია.
შენ მას სავარძელს სთავაზობ წყნარად,
მე – ჩემს ყვავილებს გაუყუო უხვად,
მაგრამ დამფრთხალნი საშინლად ეწუხვართ
და რას ჩავდივართ არ ვიცი, არა,
ვით გამომცდართა ციხის გალაგანს,
ჩვენ ერთმანეთზე რაღაცა ვიცი –
თავბარდამცემი. ჯოჯოხეთს ვიწვით,
ან იქნებ ეს ჩვენ სულაც არა ვართ.

კომპოზიცი, 5 ივლისი, 1963

* პოეტი, ქალღმერთი, კვიპროსის ბედნიერი კუნძულისა და მემფისის გამგებელი. (ლათ.).

СЛУШАЯ ПЕНИЕ

Женский голос, как ветер, несется,
Черным кажется, влажным, ночным,
И чего на лету ни коснется,
Все становится сразу иным.

Заливает алмазным сияньем,
Где-то что-то на миг серебрит
И загадочным одеяньем
Небывалых шелков шелестит.

И такая могучая сила
Зачарованный голос влечет,
Будто там впереди не могила,
А таинственной лестницы взлет.

1961

სიძლერას ვუსმენ

ქალის ხმა მოჰქრის, როგორც – ქარების,
მრუმე ჩანს, ღამის, ოდნავ სოველი,
რასაც ქროლვისას მიეკარება,
ასხვაფერდება იმწამს ყოველი.

ალმასთა შუქი ღეარად მოსული,
აქა-იქ წამით შევერცხლავს რამეს
და უცნაური შესამოსელის
აამრიალებს აბრეშუმს ჩქამი.

და ხმას ჯადოსნურს, გრძნობის ამარას,
ისეთი მოსდევს ძალა და ხიბლი,
თითქოს იღუმალს, – განა სამარეს, –
ელოდე თვალწინ აფრენილ კიბეს.

1961

ЕЩЕ ТОСТ

За веру твою! И за верность мою!
За то, что с тобою мы в этом краю!
Пускай навсегда заколдованы мы,
Но не было в мире прекрасней зимы,
И не было в небе узорней крестов,
Воздушной цепочек, длинее мостов...
За то, что все плыло, беззвучно скользя,
За то, что нам видеть друг друга нельзя.

1961-1963

ჰიდევ ერთი სადღეგრძელო

ეს გაუმარჯოს შენს რწმენას და ჩემს ერთგულებას!
ამ მხარეს, – სადაც ერთმანეთი ჩვენ გვეგულება!
დე, სამუდამოდ მონუსხულნი, ნუ ვართ ნებივრად,
უფრო მშვენიერ გამთარს ქვეყნად არ შევსწრებივარ,
ან სად გინახავს ცაში ჯერები ნაქარგი ასე,
გრძელი ხიდეები, ჰაეროვან ბურჯების ხავსი,
დროს გაუმარჯოს, დროს, რომელიც ნიშანს იძლევა,
რომ ერთმანეთის ნახვა, ჩვენთვის არ შეიძლება.

1961-1963

ОТРЫВОК

...И мне показалось, что это огни
Со мною летят до рассвета,
И я не дозналась — какого они,
Глаза эти странные, цвета.
И все трепетало и пело вокруг,
И я не узнала — ты враг или друг,
Зима это или лето.

1959

ნაწყვეტი

... მე მომეჩვენა, ეს სინათლე განთიადამდე
ჩემთან ერთად დაჰქროდა ცაში. ღლეს ვეწვალეები –
ვერ გაეარკეიე, საფიქრალი თავზე გადამდის,
რა ჟერისაა უცნაური შენი თვალეები.
თრთოდა, მღეროდა გარეშემო, საგანი, ჟერი...
მაინც არ ვიცი, მოკეთე ხარ, თუ ჩეში მტერი,
ზამთარია, თუ მწველ გაუხულის ღგანან დარეები.

1959

СЕВЕРНЫЕ ЭЛЕГИИ

„Всё в жертву памяти твоей...“

Пушкин

Первая
Предыстория

„Я теперь живу не там...“

Пушкин

Россия Достоевского. Луна
Почти на четверть скрыта колокольной.
Торгуют кабаки, летят пролетки,
Пятиэтажные растут громады
В Гороховой, у Знаменья, под Смольным.
Везде танцклассы, вывески менял,
А рядом: „Henriette“, „Basile“, „Andre“
И пышные гроба: „Шумилов-старший“.
Но, впрочем, город мало изменился.
Не я одна, но и другие тоже
Заметили, что он подчас умеет
Казаться литографией старинной,
Не первоклассной, но вполне пристойной,
Семидесятых, кажется, годов.
Особенно зимой, перед рассветом
Иль в сумерки — тогда за воротами
Темнеет жесткий и прямой Литейный,
Еще не опозоренный модерном,
И визави меня живут — Некрасов
И Салтыков... Обоим по доске
Мемориальной. О, как было б страшно
Им видеть эти доски! Прохожу.

А в Старой Руссе пышные канавы,
И в садиках подгнившие беседки,
И стекла окон так черны, как прорубь,
И мнится, там такое приключилось,
Что лучше не заглядывать, уйдем.

„ხსოვნას შენსას ეწირავ ყველაფერს“

პუშკინი

პირველი

წინაისტორია

„ახლა მე იქ აღარა ეცხოვრობ...“

პუშკინი

დოსტოევსკის დროინდელი რუსეთი, მთვარის
მეოთხედს მაინც ფარავს სამრეკლო.
ისევ ვაჭრობენ დუქნები და თავახდილ ეგლებს დააქროლებენ.
გოროხოვოში, გამოცხადების გაძარბიდან და
სმოლნის ირგვლივ – გარეუბანში,
სოკოებივით იბრძებიან ჩემს თვალწინ ანი
დიდი ხუთსართულიანი სახლები,
ცეკვის შემსწავლელ კურსებს ყველგან ზედიზედ ხსნიან,
მეზობლად კი „Henriette“ და „Basile“ და „André“ და,
ბრწყინვალე კუბოები „შუმბილოვ-უფროსის“ ფირმის.
ისე, დიდად არ შეცვლილა ჩვენი ქალაქი,
განა მარტო მე, სხვებიც ამჩნევენ,
მას ძალუძს თავი მოგვაჩვენოს
ასე სამოცდაათიანი წლების იმ ძველებურ ლითოვრავიად,
რომელიც, ალბათ, უმაღლეს ხარისხს ეერ დაიკვეხნის,
მაგრამ მაინც რიგიანად უნდა ჩავთვალოთ.
ეს მოჩვენება ნამდვილსა ჰგავს
უფრო გამტრობით, დილა სისხამზე,
ან მიმწუხრისას, ჭიშკრების მიღმა
ლარივით სწორი და ხეხეში იქუფრება ლიგეინაია,
რომელიც მოდერნს ჯერ კიდევ არ შეურაცხყვია.
ჩემს პირდაპირ ნეკრასოვი და სალგიკოვი ცხოვრობენ ისევ,
ორივეს თითო სამახსოვრო დაფა არგუნეს.
რა საშინელი იქნებოდა, რომ ეს დაფები
მათ თავისი თვალთა ენახათ!
გვერდით ჩაუვული.
მშვენიერი ჩაუდიან ძველ რუსას რუნი,
ბაღებში დგანან ჩამომპალი ფანჩატურები.
სარკმლის მინები სახლებს ისე ჩამავევით,
ყინულჭრილები გეგონებათ. მე მაინც ვეჭვობ,

Не с каждым местом поговорить можно,
Чтобы оно свою открыло тайну
/А в Оптиной мне больше не бывать.../.

Шуршанье юбок, клетчатые пледы,
Ореховые рамы у зеркал,
Каренинской красою изумленных,
И в коридорах узких те обои,
Которыми мы любовались в детстве,
Под желтой керосиновой лампой,
И тот же плюш на креслах...

Все разночинно, наспех, как-нибудь...
Отцы и деды непонятны. Земли
Заложены. И в Бадене – рулетка.

И женщина с прозрачными глазами
(Такой глубокой синевы, что море
Нельзя не вспомнить, поглядевши в них),
С редчайшим именем и белой ручкой,
И добротой, которую в наследство
Я от нее как будто получила, –
Ненужный дар моей жестокой жизни...

Страну знобит, а омский каторжанин
Все понял и на всем поставил крест.
Вот он сейчас перемешает все
И сам над перевозданным беспорядком,
Как некий дух, взнесется. Полночь бьет.
Перо скрипит, и многие страницы
Семеновским припахивают плацем.

Так вот когда мы вздумали родиться
И, безошибочно отмерив время,
Чтоб ничего не пропустить из зрелищ
Невиданных, простились с небытьем.

1945

რომ იქ ისეთი ამბები მოხდა, სჯობს აღარ ვჩხრიკოთ,
არაფერი გამოვიძიოთ და უსიტყვოდ გავბრუნდეთ უკან.
ყოველ ადგილს ვერ აიძულებ, ვერც დაითანხმებ,
საიდუმლო გაგანდოს და გაგიხსნას გული.
/ოპტინოში კი, ალბათ, უკვე ვერასდროს ჩაველ.../.

ქვედაკაბების შარიშური, კუბოკრული მოსასხამები,
სარკეები – ძვირფას კაკლისჩარჩოიანი
და გრძელ, ვიწრო ღერეუნებში ის მპალერი,
ბავშვობისას, ნავთის ლამპის ყვითელ შუქზე რომ
თვალს ახარებდა, და სავარძელზე გადაკრული
ისევე ის პლუში...

ყველაფერი რაზნოჩინური, ნაუცბათევი, საეგებიო...
მამებს და შვილებს ვერას გაუგებ.
მიწები დაგირავებულია, ბადენში კი – რულეტკა ბრუნავს.

ამ ქალს ხელები თეთრი აქვს და თვალი – კამკამა,
/ისეთი ღურჯი თვალები აქვს, როგორ იქნება
ზღვა გარინდული არ გაგახსენდეს/
იშვიათი სახელიც პქვია, კეთილიც არის, –
თითქოს მერგო მემკვიდრეობით მისგან სიკეთე –
უმაქნისი საჩუქარი დაუნდობელ ჩემი ცხოვრების.

სცივა ქვეყანას, აერიალებს და ომსკელი კატორღელიც კი
ყველაფერს მიხვდა და ყველაფერს ჯვარიც დაუსვა.
და აი, ახლა ყოველივეს აურევს იგი და
პირველყოფილ ქაოსზე, ვითარც სული ვინმე,
თვით ამაღლდება...
შუაღამეა და წრიპინებს ჩემი კალამი,
მრავალ ფურცელს კი – სემიონოვსკის მოედნიდან
აყოლილი სურნელი დაჰკრავს.

აი, როდის მოვინდომეთ ჩვენ დაბადება
და შეუცდომლად გადავზომეთ რა ღრო და ქამი,
სანახაობას, ჯერ არნახულს,
არც ერთს რომ არ გამოვკლებოდით,
დაევმშვიდობეთ არყოფნას უმაღ.

1945

ВТОРАЯ

О десятих годах

И никакого розового детства...
Веснушечек, и мишек, и игрушек,
И добрых тётъ, и страшных дядь, и даже
Приятелей средь камешков речных.
Себе самой я с самого начала
То чьим-то сном казалась или бредом,
Иль отраженьем в зеркале чужом,
Без имени, без плоти, без причины.
Уже я знала список преступлений,
Которые должна я совершить.
И вот я, лунатически ступая,
Вступила в жизнь и испугала жизнь:
Она передо мною стала лугом,
Где некогда гуляла Прозерпина.
Передо мной, безродной, неумелой,
Открылись неожиданные двери,
И выходили люди и кричали:
„Она пришла, она пришла сама!“
А я на них глядела с изумленьем
И думала: „Они с ума сошли!“
И чем сильнее они меня хвалили,
Чем мной сильнее люди восхищались,
Тем мне страшнее было в мире жить,
И тем сильнее хотелось пробудиться,
И знала я, что заплачѹ сторицей
В тюрьме, в могиле, в сумасшедшем доме,
Везде, где просыпаться надлежит
Таким, как я, — но длилась пытка счастьем.

Москва, 4 июля, 1955

მეორე

ათიანი წლების შესახებ

და არაფერი ვარდისფერი ბავშვობის მსგავსი...
არავითარი ჭორფლი, ბევრი სათამაშო, დათუნიები,
არც კეთილი დეიდები და მრისხანე ძიები მახსოვს.
მდინარის ნარიყ კენჭებს შორისაც კი არ მყოლია ამხანაგები,
მუდამ ვილაცის სიშმრად, ანდა
ნაბოდვარად მიმაჩნდა თავი,
ან სხვის სარკეში არეკლილი
უსახელო, უსხეულო, უმაქნისი მეგონა ვიყავ.
უკვე ვიცოდი ჩამონათვალი დანაშაულთა,
რომელნიც უნდა ჩამედინა
და აი, როცა მთვარეულივით მოარულმა
ცხოვრება ვნახე, შეეშინდა ცხოვრებას ჩემი –
ფიანდაზმად გამეგო ფეხქვეშ, ვით მწვანე მოლი,
სადაც, ოდესღაც, პრობერპინა დასეირნობდა,
და უთვისტომოს, უგერგილოს, მოულოდნელი
ყველა კარი ერთად გამიღო.
იმ კარებიდან გამოსული ყვიროდა ხალხი:
„ნახეთ, მოვიდა, ის მოვიდა თავისი ნებით!“
გაოგნებული შეეცქეროდი და თან ვფიქრობდი:
„გაგიჟდნენ, ალბათ!“
და რაც უფრო მეტად მაქებდნენ,
და რაც უფრო მეტ ადგაცებას გამოხატავდნენ,
ცხოვრება უფრო საშინელი მეჩვენებოდა,
მით უფრო მეტად მსურდა ღრომე გამოღვიძება.
და მე ვიცოდი, რომ სამართით, საგიჟეთით, ციხის საკნით,
ერთი ასად მომემბლევებოდა,
მომემბლევებოდა ყოველი მხრიდან,
სადაც ეკუთვნით გამოღვიძება
ისეთნაირებს, როგორიც მე ვარ, –
მაგრამ წამებას ბედნიერება ახანგრძლივებდა.

მოსკოვი, 4 ივლისი, 1955

ТРЕТЬЯ

В том доме было очень страшно жить,
И ни камина свет патриархальный,
Ни колыбелька моего ребенка,
Ни то, что оба молоды мы были
И замыслов исполнены,
Не уменьшало это чувство страха.
И я над ним смеяться научилась
И оставляла капельку вина
И крошки хлеба для того, кто ночью
Собакою царапался у двери
Иль в низкое заглядывал окошко,
В то время, как мы, замолчав, старались
Не видеть, что творится в зазеркалье,
Под чьими тяжеленными шагами
Стонали темной лестницы ступени,
Как о пощаде жалостно моля.
И говорил ты, странно улыбаясь:
„Кого *они* по лестнице несут?“
Теперь ты там, где знают всё, скажи:
Что в этом доме жило кроме нас?

1921

მესამე

შიშის გარს მცემდა მე ის სახლი.
ვერც მამაპაპურ ბუხრის ეცხლი,
ვერც აკევანი ჩემი პირმშოსი,
ვერც ის, რომ ორთავ ყმაწვილები ვიყავით და
სამომავლო ოცნებები გვახვევდა თავბრუს,
ვერ აქარვებდა იმ შიშის გრძნობას.
მერე ვისწავლე დაცინეა შიშის
და ჭიქის ფსკერზე ცოგა ღვინოსაც კი ეუტოვებდი,
იმას კი, ღამით ვინც ძალღივით ჩვენს კარს ფხოჭნიდა,
ან ჩვენს სარკმელში იჭერიგებოდა,
იმ ღროს, როცა მღუმარენი თვალს ვარიდებდით,
ჩუმაღ მომხდარს სარკეების მიღმა მხარეში, და
ვის მძიმე ნაბიჯებქვეშაც კენესდნენ კიბის საფეხურები,
პურის ნამცეცებს ვუყრიდი ზღურბლთან.
შენ უცნაურად მომღიმარი მეკითხებოდი:
„*იმათ ვინ ჩააქვთ კიბეზე ნეგავ?*“
ახლა შენ იქ ხარ, სად ყველაფერი იყიან და
მითხარ, ჩვენს გარდა, აქ რა ცხოვრობდა?

1921

ЧЕТВЕРТАЯ

Так вот он — тот осенний пейзаж,
Которого я так всю жизнь боялась:
И небо — как пылающая бездна,
И звуки города — как с того света
Услышанные, чуждые навеки.
Как будто всё, с чем я внутри себя
Всю жизнь боролась, получило жизнь
Отдельную и воплотилось в эти
Слепые стены, в этот черный сад...
А в ту минуту за плечом моим
Мой бывший дом еще следил за мною
Прищуренным, неблагоклонным оком,
Тем навсегда мне памятным окном.
Пятнадцать лет — пятнадцатью веками
Гранитными как будто притворились,
Но и сама была я как гранит:
Теперь моли, терзайся, называй
Морской царевной. Все равно. Не надо...
Но надо было мне себя уверить,
Что это все случилось много раз,
И не со мной одной — с другими тоже, —
И даже хуже. Нет, не хуже — лучше.
И голос мой — и это, верно, было
Всего страшней — сказал из темноты:
„Пятнадцать лет назад какой ты песней
Встречала этот день, ты небеса,
И хоры звезд, и хоры вод молила
Приветствовать торжественную встречу
С тем, от кого сегодня ты ушла...

Так вот твоя серебряная свадьба:
Зови ж гостей, красуйся, торжествуй!”

და აი, ისიც – შემოდგომის პეიზაჟი,
რომელიც მუდამ შიშის გარს მცემდა.
ზეცა – უფსკრული, აღმოდებული,
ხმები ქალაქის – შემოძახილი საიქიოდან,
საუკუნოდ სულისთვის უცხო...
თითქოს ყოველმა, რის გამოც თავს ევომებოდი,
ხორცი შეისხა და ცხოვრება ცალკე მოიწყო,
და ბრმა კედლებად, ამ შავ ბაღად გარდაისახა...
იმ წუთას კი ჩემადყოფილი სახლი ჩუმად მითვალთვალებდა,
თვალმოჭუტული, სამუდამოდ დაუვიწყარ
და მგრულ მგერას არ მაცილებდა.
თხუთმეტი წელი – გრანიტის თხუთმეტი საუკუნედ გადამექცა და
მე თვითონაც გრანიტის ვემსგავსე:
ახლა ევედრე, იგანჯე და მღვის დედოფლად მოიხსენიე, –
ამაო არის, რა საჭიროა...
უნდა მერწმუნა – ყველაფერი, რაც თავს დამატყდა,
მრავალჯერ მოხდა, განა მარგო მე დავისაჯე,
იწვინეს სხვებმაც, უარესიც მოსვლიათ, ვიცი,
არა, უარესს ვერ დავარქმევ – ასეთი ხვედრი უკეთესია.
ყველაზე უფრო სამინელი მაინც ის იყო
წყვდიადიდან რომ საკუთარი ხმა შემომესმა:
„თხუთმეტი წლის წინ შეეგებე ამ ღღეს სიმღერით,
შენ – ზეცას და ვარსკვლავთა ქოროს ევედრებოდი
ბარ-ზეიმით მისალმებოდნენ იმასთან შეყრას,
ვისაც ახლა, ღღეს გაეყარე...“

აი, შენი ვერცხლის ქორწილიც:
მოუხმე სტუმრებს, იკეელუცე და იზეიმე!“

1942

ПЯТАЯ

Меня, как реку,
Суровая эпоха повернула,
Мне подменили жизнь. В другое русло,
Мимо другого потекла она,
И я своих не знаю берегов.
О, как я много зрелищ пропустила,
И занавес вздымался без меня
И так же падал. Сколько я друзей
Своих ни разу в жизни не встречала,
И сколько очертаний городов
Из глаз моих могли бы вызвать слезы,
А я один на свете город знаю
И ощупью его во сне найду.
И сколько я стихов не написала,
И тайный хор их бродит вокруг меня
И, может быть, еще когда-нибудь
Меня задушит...
Мне ведомы начала и концы,
И жизнь после конца, и что-то,
О чем теперь не надо вспоминать.
И женщина какая-то мое
Единственное место заняла,
Мое законнейшее имя носит,
Оставивши мне кличку, из которой
Я сделала, пожалуй, все, что можно.
Я не в свою, увы, могилу лягу.
Но иногда весенний шалый ветер,
Иль сочетание слов в случайной книге,
Или улыбка чья-то вдруг потянут
Меня в несостоявшуюся жизнь.
В таком году произошло бы то-то,
А в этом — это: ездить, видеть, думать,
И вспоминать, и в новую любовь
Входить, как в зеркало, с тупым сознанием
Измены и еще вчера не бывшей
Морщинкой...
Но если бы оттуда посмотрела
Я на свою теперешнюю жизнь,
Узнала бы я зависть наконец...

მე, ვით მდინარეს, დრომ სასტიკმა მიცვალა გემი.
 შემომაგყუეს სხვა ცხოვრება და
 სხვა კალაპოტში გადამავდეს, მხარი მიქციეს,
 მე არ ვიცნობ ნაპირებს ჩემსას.
 ვინ იცის, რამდენს გამოვაკლდი სანახაობას
 და უჩემოდ მერამდენედ ასწიეს და დაუშვეს ფარდა,
 ველარასოდეს რამდენს ველარ შევხედი მეგობარს,
 რამდენი ველარ მოვიხილე უცხო ქალაქი
 და სიხარულის რამდენი ცრემლი არ მომდგომია
 თვალზე მათი მშვენების მხილველს,
 მე ვიცნობ მხოლოდ ერთადერთ ქალაქს,
 თვალდახუჭული, სიზმარშიაქ მივაგნებ, ვიცი,
 რამდენი ლექსი ვერ დავწერე,
 იდუმალი გუნდი იმ ლექსთა შორიახლოს დაბორიალებს
 და ერთხელაქ შეიძლება დამახრჩოს კიდეც...
 მე დასაბამიც კარგად ვუწყი და დასასრულიც,
 და აღსასრულის შემდგომ სიცოცხლეს,
 და კიდეც რაღაც, რისიც ახლა გახსენება არ შეიძლება.
 მე ისიც ვიცი, ვილაც ღიაცმა
 ერთადერთი დაიკავა ჩემი ადგილი და
 კანონიერ ჩემს სახელსაც დაუპაგრონა,
 მე კი მხოლოდ მეგსახელი დამიგოვა და
 ამ მელმეგი სახელისაგან რაც შემეძლო, ის გამოვადნე,
 არა მგონია ჩამაწვინონ ჩემს სამარეში.
 მაგრამ ხანდახან გაზაფხულის ცელქი ქარები,
 ან სიგყვათა შეთანხმებანი, შემთხვევით ხელში
 მოხვედრილ წიგნის, ანდა ღიმილი ვილაცისა,
 არშემდგარი ცხოვრებისკენ მექაჩებიან—
 ამა და ამ წელს მოხდა ეს და სხვაც ბევრი რამე,
 ადრე თუ გვიან, ასე და ისე — რის მაქნისია ეს ყველაფერი, —
 რომ დაუვბრუნდე მე ცხოვრებას,
 უნდა ვიარო, ვიმოგზაურო,
 ვიფიქრო და გავიხსენო უნდა წარსული,
 და ვითარც სარკეს, ახალ სიყვარულს
 კვლავაც თვალში უნდა ჩაეხედო,
 ღალატის ბლაგვი წინათგრძნობით
 და ჯერ კიდეც არარსებულ ნაოჭებით დამძიმებულმა...
 მაგრამ დღევანდელ ჩემს ცხოვრებას თუ
 სულეთიდან გამოვხედავდი, ბილოსდაბოლოს
 მეც ვიგრძნობდი, რა არის შური...

ШЕСТАЯ

Есть три эпохи у воспоминаний.
И первая – как бы вчерашний день.
Душа под сводом их благословенным,
И тело в их блаженствует тени.
Еще не замер смех, струятся слезы,
Пятно чернил не стерто со стола –
И, как печать на сердце, поцелуй,
Единственный, прощальный, незабвенный...
Но-это продолжается недолго...

Уже не свод над головой, а где-то
В глухом предместье дом уединенный,
Где холодно зимой, а летом жарко,
Где есть паук и пыль на всем лежит,
Где истлевают пламенные письма,
Исподтишка меняются портреты,
Куда как на могилу ходят люди,
А возвратившись, моют руки мылом,
И стряхивают беглую слезинку
С усталых век – и тяжело вздыхают...

Но тикают часы, весна сменяет
Одна другую, розовеет небо,
Меняются названья городов,
И нет уже свидетелей событий,

მეექვსე

სამი ეპოქა აქვთ მოგონებებს.
მათგან პირველი – თითქოს იყოს დღე გუშინდელი.
სული ეუარვის ამ დღეების დალოცვილ თაღებს,
ხორცი კი იმათ ჩრდილში ნეგარებს.
არ შემორობია ჯერ ბაგეებს სიცილი და ცრემლებიც დიან,
მაგიდას მელნის ლაქა ჯერაც ისე ატყვია, –
როგორც გულს კოცნის ღალი – ბეჭედი,
ერთადერთი, განშორების, დაუვიწყარი...
მაგრამ დღემოკლე არის ის ქამი...

აღარ დამცქერენ თავს ის თაღები
ახლა უკვე სადღაც, ყრუ სოფლად,
განმარტოებულ სახლის ჭერქვეშ ვარ შეყუჟული,
სად ზამთრობით საყინულეა, ზაფხულში კი ალხი მძვინვარებს,
სადაც იბუღებს ბაბაჭუა და
ყველა საგანს სქლად ადევს მტვერი,
სად ცეცხლოვანი გზებით ნაწერი
იერიციებიან ბარათები და პორტრეტებიც
ნამალაევად იცელიან სახეს.
სადაც, როგორც სასაფლაოზე, ისე დადიან,
მობრუნებულნი ხელებს საპნით გადაიბანენ
და წაუდენილს იწმენდენ კურცხალს,
მერე ერთხანს მძიმედ ოხრავენ...

მაგრამ დრო მიდის, წიკწიკებენ საათები და
ერთ გაზაფხულს – მეორე მოსდევს,
შეიფაკლება ეარდისფრად გეცა,
სახელს უცვლიან ქალაქებს და
ამქვეყნად უკვე აღარ არიან
მოწმეები გარდასულ დღეთა,

И не с кем плакать, не с кем вспоминать.
И медленно от нас уходят тени,
Которых мы уже не призываем,
Возврат которых был бы страшен нам.

И, раз проснувшись, видим, что забыли
Мы даже путь в тот дом уединенный,
И, задыхаясь от стыда и гнева,
Бежим туда, но, как во сне бывает,
Там все другое: люди, вещи, стены,
И нас никто не знает — мы чужие.
Мы не туда попали... Боже мой!

И вот тогда горчайшее приходит:
Мы сознаем, что не могли б вместить
То прошлое в границы нашей жизни,
И нам оно почти что так же чуждо,
Как нашему соседу по квартире,
Что тех, кто умер, мы бы не узнали,
А те, с кем нам разлуку Бог послал,
Прекрасно обошлись без нас — и даже
Все к лучшему...

1945

ვის აეუტირდე,
ვისთან ერთად გაეხსენო ჩემი წარსული?
და აჩრდილები გეგოვებენ ნელა,
და იმათ უკან მობრუნებას ჩვენ აღარ ვცდილობთ,
რადგან მათი შეგვმარავედა ასაკოვნება.

ერთხელ იქნება, გაეილეიძებთ და აღმოვაჩენთ,
განმარტოებულ იმ სახლამდე მისასვლელი
გზა აღარც გვახსოვს...
სუნთქვაშეკრულნი სირცხვილის და სიბრაზისაგან
გავრბივართ იქით, და, როგორც სიმშრად,
იქ ყველაფერი ნირშეცვლილია –
ხალხიც, ნივთებიც, კედლებიც კი,
ჩვენ ვეღარ გვცნობენ – ჩვენ უცხონი ვართ,
ჩვენ მისამართი შეგვეშალა... ო, ღმერთო ჩემო!

და აი, როდის ჩნდება განცდა უუმწარესი:
ჩვენ ვაღიარეთ, რომ იმ წარსულს
ვერ დაიგევედა ღლეუანდელი ჩვენი ცხოვრება
და გარდასული ჯამი ისე გვეუცხოება,
როგორც ჩვენი კარის მეზობელს.
ვინც აღარ არის, ყველა აქ რომ გამოგვეცხადოს,
ვერცერთს ვერ ვიცნობთ.
ხოლო ისინი, ვისთან უფლის ნებამ გაგვყარა,
თავს უჩვენოდაც მშვენიერად გრძნობენ –
როგორც ამბობენ, უკეთესი უნდა იყოს
ეს ყველაფერი...

1945

* * *

Земля хотя и не родная,
Но памятная навсегда,
И в море нежно-ледяная
И несоленая вода.

На дне песок белее мела,
А воздух пьяный, как вино,
И сосен розовое тело
В закатный час обнажено.

А сам закат в волнах эфира
Такой, что мне не разобрать,
Конец ли дня, конец ли мира,
Иль тайна тайн во мне опять.

1964

* * *

ეს მშობლიური მიწა არ არის,
მაგრამ მე მახსოვს სამარადისოდ.
ზღვის, ყინულივით ცივი და მტკნარი,
წყალი ნაპირის ქვებთან ხალისობს.

უსკერზე წვეს ქვიშა – ქათქათა ცარცზე,
მთვრალია სიო აქ ღვინით ნაღლით,
და ვარდისფერი ფიჭვები ნაზი
მიშვლები დგანან, მზე როცა ჩადის...

აწვიმს ზეფირის მზეს ჩანჩქერები
და აწვიმს ისე, ვერ გეტყვით ნამდვილს,
დღის ბოლოა თუ ქვეყნიერების,
თუ საიდუმლო კელავაც მე მანდეს.*

1964

* ეს ლექსი ანა ახმატოვას იტალიაში უკანასკნელი მოგზაურობის გამოძახილია. 1964 წლის 12 დეკემბერს, ციხე-დარბაზ ურსინოში (ქ. კატანია კუნძულ სიცილიაზე), პოეტს საერთაშორისო ლიტერატურული პრემია „ეგნა ტაორმინა“ გადაეცა (შენიშვნა მთარგმნელისა).

ИЗ ЧЕТВЕРОСТИШИЙ

Я всем прощение дарую
И в Воскресение Христа
Меня предавших в лоб целую,
А не предавшего – в уста.

Москва, 1946 (?)

А я иду, где ничего не надо,
Где самый милый спутник – только тень,
И веет ветер из глухого сада,
А под ногой могильная ступень.

1964

შეგინდეთ ყველას – ღღეს ესარგებლობ დიდი შემთხვევით,
ღღეს ქრისტე აღდგა და უფალს ვაქებ,
ვინც მიღალატა – შუბლზე ვემთხვევი,
ვინც მიერთგულა – ვუკოცნი ბაგეს.

მოსკოვი, 1946 /?/

აჰა, მივდივარ უსურვილო, უსაფრთხო მხარეს,
სადაც კეთილი თანამგზავრი ლანდია მხოლოდ,
სად ყრუ ბალიდან ნესტიანი უბერავს ქარი
და საფეხურიც, ფეხქვეშ რომ ვგრძნობ, ბოლოა, ბოლო.

1964

„პაპლეტის“ კითხვისას . . .	7
* * * (საიდანლატ ქარხორშაკი ადგა...)	9
ჭროლათვალეზა ხელმწიფე . . .	11
* * * (...იქ არის ჩემი ორეული მარმარილოსი...)	13
* * * (მრუმე ვუალს ხელებს შეეფარებ...)	15
* * * (ნაყშიანი ქამრით მცემდა ქმარი...)	17
* * * (ლრიჭოდ დარჩა კარი...)	19
* * * (აქ მოვედი, უსაქმური — ვქირქილებ...)	21
* * * (ვისნავლე ყოფნა, სადად, ჭკუით ხალხში ტრიალი...)	23
* * * (არ მოჭმუჭნო, სანატრელო, წერილი...)	25
* * * (ტუსალი ვარ. სულიც აღარ მხდება...)	27
* * * (ღამით მცხელა, დილა მთენთავს, დილა ღონეს მაცლის...)	29
* * * (ვიცი, ვიცი — თხილაშური მალე...)	31
* * * (ნავალ, დავაგდეშ შენს თეთრ სახლს და შენს მყუდრო ბაღსაც...)	33
* * * (შინ ვესტუმრე პოეტს...)	35
* * * (ზამთრის მინურულს საოცარი დღეები იცის...)	37
* * * (გადავეჩვიე ღიმილს და, ყაჩაღს...)	39
* * * (შენ, ცხოვრებას უდრტვინველად მოლეე...)	41
* * * (უფლისწულო, სულ ამაოდ მოცდი...)	43
* * * (მწუხრის ნათელი — ყვითელი, ვრცელი...)	45
* * * (მიეძინება ხეობაში ზანტად მდინარე...)	47
* * * (დამშვიდობებას ველარ ვახერხებთ...)	49
* * * (შენ გმორჩილებდე? რასა ბრძანებ, გაგიჟდი ვგონებ...)	51
* * * (ოდა რად მინდა, ოდებისგან რას გამოველი...)	53
პოეტი . . .	55
ეპიგრამა . . .	57
* * * (დამეცა სიტყვა, ვით ქვა წარიყი...)	59
პუშკინი . . .	61
განშორება . . .	63
უკანასკნელი სადღეგრძელო . . .	63
* * * (უცნაურს — ყოველ ნაბიჯზე რომ იდუმალს და უცხოს მპირდება,)	65
ბორის პასტერნაკისადმი . . .	67
ზღვისპირული სონეტი . . .	69
ზაფხულის ბალი . . .	71
ნიგნზე წარწერილი . . .	73
წინასაგაზაფხულო ელეგია . . .	75
პირველი გაფრთხილება . . .	75
სარკეთა მიღმა . . .	77
სიმღერას ვუსმენ . . .	79
კიდევ ერთი სადღეგრძელო . . .	81
ნაწყვეტი . . .	83
ჩრდილოური ელეგიები . . .	85
მეორე . . .	89
მესამე . . .	91
მეოთხე . . .	93
მეხუთე . . .	95
მექექსე . . .	97
* * * (ეს მშობლიური მიწა არ არის...)	101
* * * (შეგინდეთ ყველას — დღეს ესარგებლობ დიდი შემთხვევით) .	103